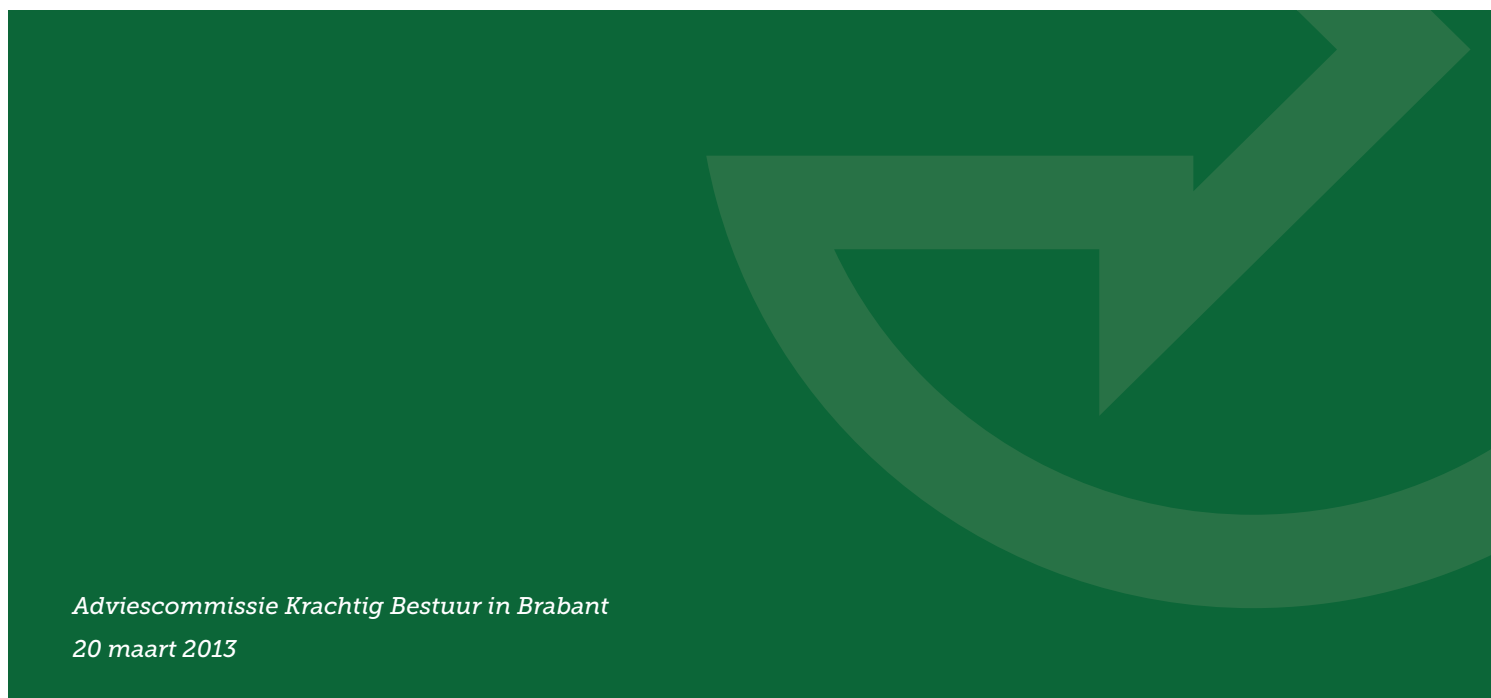
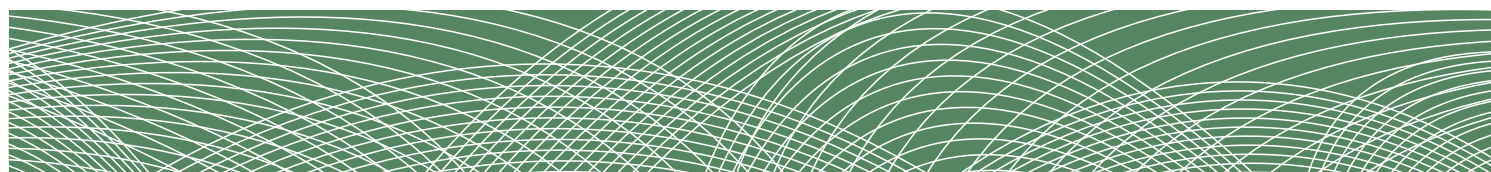

Brabantse Bestuursscan
Gemeente Steenbergen
www.gemeente-steenbergen.nl

KRACHTIG
BESTUUR
in Brabant

*Adviescommissie Krachtig Bestuur in Brabant
20 maart 2013*

Provincie Noord-Brabant

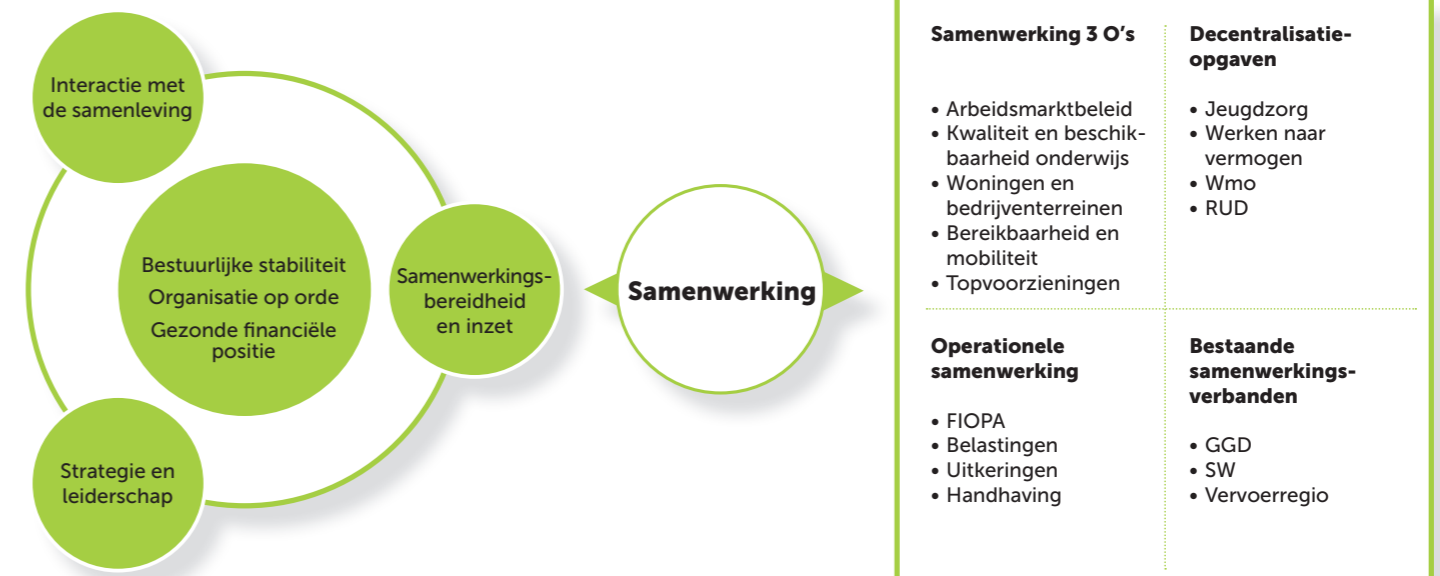
BMC | advies
management

Inleiding

Het gemeentebestuur heeft in het kader van het project 'Krachtig Bestuur in Brabant' gebruikgemaakt van het aanbod van de provincie Noord-Brabant, in samenwerking met de Vereniging van Brabantse Gemeenten, tot deelname aan de door BMC ontwikkelde Brabantse Bestuurs-scan. De resultaten van de scan zijn een spreekwoordelijke portretfoto (of: spiegelbeeld) van de gemeente om de eigen discussie en die met andere gemeenten en partners te stimuleren over de toekomstbestendigheid van de gemeente.

Methodiek

Hieronder de schematische weergave van de Brabantse Bestuurs-scan.

Uitvoering:

Opdrachtgevers:

Provincie Noord-Brabant

De kern van het bestuurlijk profiel van de gemeente bestaat uit het fundament van een goed functionerende gemeente, hetgeen blijkt uit een stabiel bestuur, een organisatie die op orde is en een gezonde financiële positie. De bestuurlijke samenwerking kent diverse vormen, variërend van het uitvoeren van een incidenteel intergemeentelijk project tot clustering van buurgemeenten tot een gemeenschappelijke organisatie. Dit veld is in het rechterdeel van het schema uiteengezet.

De informatie is via 'zelfanalyse' met vragenlijsten voor gemeenten (inventarisatie meningen) en deskresearch (inventarisatie feiten) verzameld. Vervolgens heeft een gesprek tussen gemeentebestuurders en enkele leden van de Adviescommissie Krachtig Bestuur in Brabant plaatsgevonden. Dit alles leidt tot een zgn. SWOT-analyse van sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen.

De gegevens uit de deskresearch en de SWOT-analyse zijn in dit document opgenomen.

De gemeente Steenbergen grenst aan de gemeenten Oostflakkee, Moerdijk, Tholen, Halderberge, Bergen op Zoom en Roosendaal. De gemeente bestaat uit de kernen Steenbergen, De Heen, Dinteloord, Kruisland, Nieuw-Vossemeer en Welberg.

Bevolking: de gemeente Steenbergen heeft 23.364 inwoners (per 1-1-2012), waarvan iets meer mannen dan vrouwen. 91,4% is autochtoon (ref. 84% in Noord-Brabant), tegenover 8,6% allochtoon (ref. 16% in Noord-Brabant). Steenbergen kent een bevolkingsgroei van 0,39% (ref. 0,38% in Noord-Brabant). Dit komt voort uit een geboortetekort van 0,01% (ref. 0,21% in Noord-Brabant) en een migratieoverschot van 0,40% (ref. 0,17% in Noord-Brabant). De groene druk (jonger dan 19 jaar) bedraagt 37,1% (38,5% gem. in Noord-Brabant) en de grijze druk (65 jaar of ouder) bedraagt 27,8% (25,7% gem. in Noord-Brabant).

Beroepsbevolking: de gemeente Steenbergen heeft een totale beroepsbevolking van 10.600 mensen, waarvan 10.200 werkenden. Steenbergen heeft micro-, kleine, middelgrote en grote ondernemingen in haar gemeente. Het percentage micro- (49%) en kleine ondernemingen (25%) ligt hoger dan het regionaal en landelijk gemiddelde (deze liggen zowel regionaal als landelijk op 32% (micro) en 23% (kleine ondernemingen). Steenbergen kent een positief oprichtingssaldo in de sectoren dienstverlening en detailhandel.

Woningen: Steenbergen heeft 9.805 woningen (t.o.v. 1.026.222 in heel Noord-Brabant) en een woningtoename van 0,52%. De gemiddelde woningwaarde is € 226.000,- en ligt daarmee fors onder het Brabants gemiddelde (ref. € 272.000,- in Noord-Brabant).

Inkomen: het gemiddeld persoonlijk inkomen ligt op € 29.500,-. Dit blijft iets voor op het regionale gemiddelde van € 29.200,- in Noord-Brabant. 1.620 burgers ontvangen een uitkering. Van de personen met een uitkering heeft 61,1% een AO-, 23,5% een WW- en 15,4% een Wwb-uitkering. Er zijn minder AO- en Wwb-uitkeringen dan gemiddeld in Noord-Brabant en Nederland.

Gemeenteraad

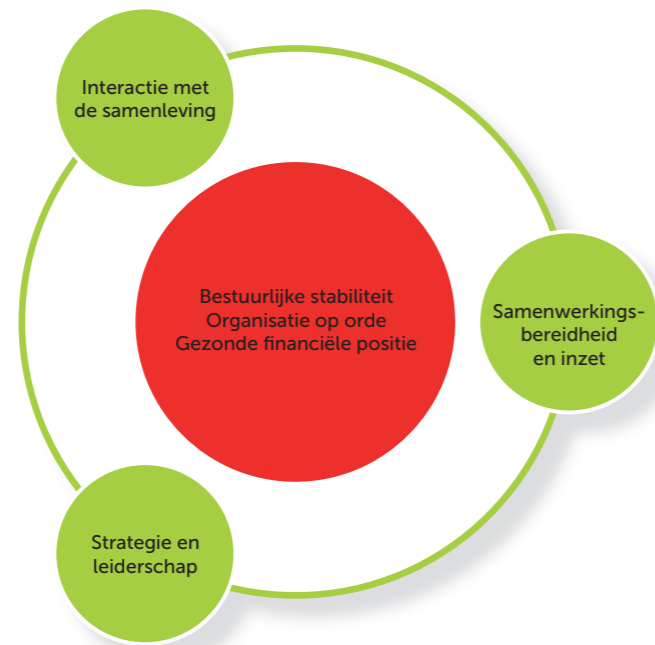
CDA:	4 zetels
GB/DLP:	4 zetels
VVD:	3 zetels
StAn:	2 zetels
D66:	2 zetels
Door!:	2 zetels
PvdA:	1 zetel
Lijst Ger de Neve:	1 zetel

College van burgemeester en wethouders

mevr. drs. S.C.C.M. Bolten	burgemeester (GroenLinks)
C.J.M. van Geel	wethouder (CDA)
A.M.C. van Kesteren	wethouder (StAn)
L.C.M. Heijmans	wethouder (D66)
mevr. M.H.H. Termeer (VVD)	wethouder (VVD)
J.M.W.H. Leloux	gemeentesecretaris

Organisatiemodel

Aan het hoofd van de organisatie staat de gemeentesecretaris. Hij geeft leiding aan zes afdelingen en wordt daarbij ondersteund door een stafafdeling. De zes afdelingen zijn: (1) Eigendom & Beheer; (2) Maatschappelijke Ontwikkeling; (3) Ondersteuning; (4) Publiekszaken; (5) Realisatie & Beheer; (6) Ruimtelijke Ontwikkeling. Het organisatiemodel van de gemeente Steenbergen is te kenmerken als een directiemodel.

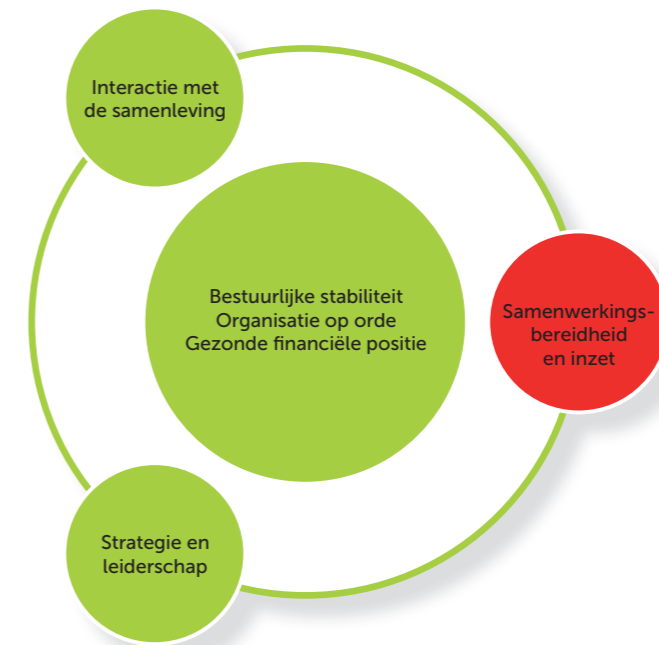
Financiën op orde: de gemeente Steenbergen valt voor het begrotingsjaar 2012 onder het gebruikelijke repressief toezicht. De begroting 2012 is sluitend ingediend. De gemeente heeft een beleid op het gebied van risicomanagement. Op basis hiervan kan worden geconstateerd dat het weerstandsvermogen voldoende is in relatie tot de berekende risico's.

Grondbeleid: de gemeente Steenbergen heeft een beperkte grondexploitatie. Te behalen resultaten worden voorzichtig gecalculleerd. De risico's zijn goed in beeld en worden afgedekt door de algemene risicoreserve. Er is geen afzonderlijke algemene reserve voor grondexploitaties.

Organisatie op orde: bij het vaststellen van het raadsprogramma van de gemeente Steenbergen in 2011 is ook een lijst met bezuinigingen vastgesteld van in totaal € 2.862.750,-, waarvan € 900.000,- op de bedrijfsvoering wordt bezui-

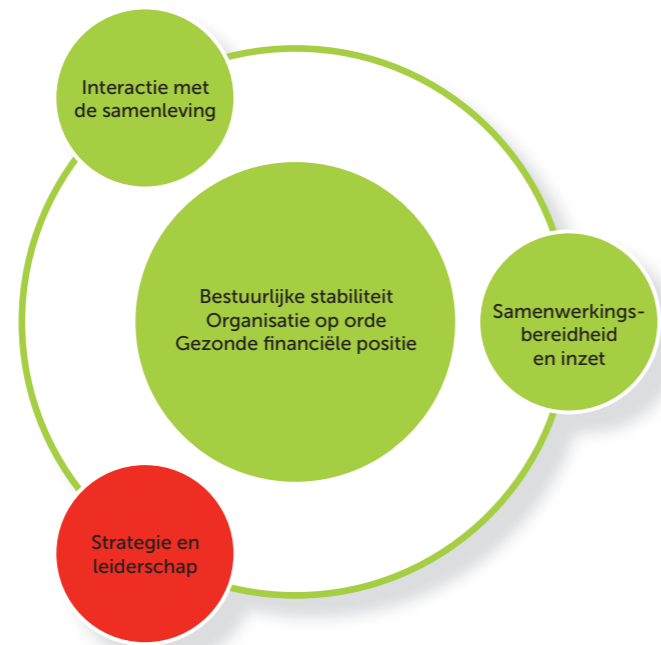
nigd. Echter de gemeente wil geen verlies in kwaliteit, slagvaardigheid en professionaliteit bewerkstelligen op haar eigen medewerkers en bestuurders. Het al ingezette proces van bestuurlijke vernieuwing wordt versterkt ingezet om te komen tot een professionelere organisatie. De volgende doelstellingen zijn hierbij geformuleerd:

- verbetering van het politieke imago in de gemeente Steenbergen: meer transparantie in een aantrekkelijke en open politieke omgeving;
- efficiënter werken en vergroten van de basiskennis van de raad;
- verbetering van burgerparticipatie;
- verhoging van het onderlinge respect, vertrouwen en integriteit van en tussen bestuurders en ambtelijke organisatie en hierdoor een verbetering van de samenwerking.

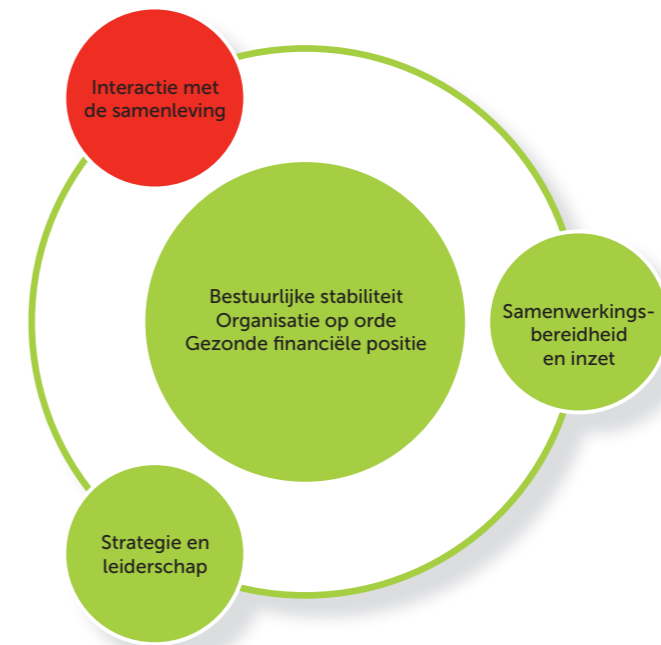
Samenwerking: de gemeente Steenbergen voorziet, met het oog op de toekomst, een krapte op de arbeidsmarkt. Door de inzet van een strategische personeelsplanning wil men dit probleem aanpakken. Dit betekent ook dat in de regio West-Brabant meer de samenwerking tussen de gemeenten opgezocht moet worden. Hiertoe is een gezamenlijke HRM-visie geformuleerd voor de regio West-Brabant. Vooral als het gaat om gelijksoortige problematiek leidt een actieve samenwerking tot kwalitatief hoog-

waardige oplossingen. De doelstellingen die uit deze visie naar voren komen, bevinden zich op drie niveaus: het hoogste doel is kennis borgen en aantrekken voor de regio door binden en boeien. Om dit te bereiken is het noodzakelijk dat de instroom en doorstroom van personeel laagdrempelig is en dat begonnen wordt met het in kaart brengen van competenties, maar ook met mensen en werk efficiënt en effectief te organiseren in de regio.

De toekomstvisie van de gemeente Steenbergen is gericht op ondernemen, wonen, werken en recreëren, waarbij stimuleren door faciliteren voorop staat. De gemeente staat voor het in stand houden en verbeteren van voorzieningen en leefbaarheid in samenwerking met bewoners en ondernemers. Daarnaast is er een positieve grondhouding ten aanzien van regionale en provinciale samenwerking. De gemeente Steenbergen wil de bezuinigingen opgelegd

door het Rijk niet doorberekenen in de lokale lasten (OZB, rioolrechten en afvalstoffenheffing), maar wel via de gemeentelijke voorzieningen (profijtbeginsel). Bovenstaande visie vertaalt zich in speerpunten die centraal staan in de beleidsformulering van de gemeente Steenbergen, dit zijn: Speerpunt Bouwen van woningen, Speerpunt Openbaar Groen, Speerpunt Toerisme en Recreatie en Speerpunt Dienstverlening.

Zoals aangegeven is één van de speerpunten binnen het beleid van de gemeente Steenbergen de verdere ontwikkeling en professionalisering van de dienstverlening naar de burger. In 2008 heeft de gemeente Steenbergen een visie opgesteld en vastgelegd in een dienstverleningsconcept voor de verbetering van de dienstverlening. Deze visie had een looptijd tot en met 2011. Er zal ingespeeld moeten worden op diverse ontwikkelingen. Zo maakt regionale samenwerking op het gebied van ISD, leerplicht, vraagwijzer, CJG en de omgevingsdienst het noodzakelijk de visie te actualiseren. Kernelementen binnen het concept zijn vereenvoudi-

ging van richtlijnen en procedures, eenduidigheid in handelen en leveren van een goede kwaliteit. Hieruit blijkt dat de gemeente Steenbergen de continue verbetering van haar dienstverlening richting burgers, bedrijven, instellingen en verenigingen hoog in het vaandel heeft staan.

Interactie met bewoners vindt daarnaast ook veelvuldig aan de publieksbalie plaats en via de website. In 2012 heeft de gemeente onderzoek laten doen naar de tevredenheid hierover. Gemiddeld geeft de inwoner een 7,9 voor de totale dienstverlening (ter referentie, benchmarkgemiddelde: 7,8).

Samenwerking 3 O's <ul style="list-style-type: none"> • Arbeidsmarktbeleid • Kwaliteit en beschikbaarheid onderwijs • Woningen en bedrijventerreinen • Bereikbaarheid en mobiliteit • Topvoorzieningen 	Decentralisatie-opgaven <ul style="list-style-type: none"> • Jeugdzorg • Werken naar vermogen • Wmo • RUD
Operationele samenwerking <ul style="list-style-type: none"> • FIOPA • Belastingen • Uitkeringen • Handhaving 	Bestaande samenwerkingsverbanden <ul style="list-style-type: none"> • GGD • SW • Vervoerregio

Samenwerking 3 O's <ul style="list-style-type: none"> • Arbeidsmarktbeleid • Kwaliteit en beschikbaarheid onderwijs • Woningen en bedrijventerreinen • Bereikbaarheid en mobiliteit • Topvoorzieningen 	Decentralisatie-opgaven <ul style="list-style-type: none"> • Jeugdzorg • Werken naar vermogen • Wmo • RUD
Operationele samenwerking <ul style="list-style-type: none"> • FIOPA • Belastingen • Uitkeringen • Handhaving 	Bestaande samenwerkingsverbanden <ul style="list-style-type: none"> • GGD • SW • Vervoerregio

De gemeente Steenbergen onderscheidt drie economische pijlers die van belang zijn: (1) Het in stand houden en creëren van werkgelegenheid. Dit is van belang voor de leefbaarheid van de kernen. Ondernemerschap wordt bevorderd door ruimte te creëren en het te faciliteren. Werkgelegenheid in Steenbergen moet een belangrijke vestigingsfactor worden.

(2) De tweede economische peiler is recreatie. Recreatieve ontwikkelingen dragen bij aan een prettigere leefomgeving, het creëert werkgelegenheid en trekt mensen aan van buiten de gemeente. (3) De derde economische peiler is de agrarische sector. Voor deze sector is voornamelijk de beschikbaarheid van zoetwater van belang. De rol van de gemeente binnen het economische beleid is voornamelijk die van facilitator: het helpen van ondernemers in het realiseren van hun plannen. Daarnaast wil de

gemeente Steenbergen dit alles realiseren op een duurzame manier. Steenbergen heeft zich aangemeld als millenniumgemeente. Op het gebied van onderwijs wil de gemeente ervoor zorgen dat kinderen zowel het primair als het voorgezet onderwijs kunnen volgen binnen de gemeente. Door samenwerking met het bedrijfsleven wil men het aanbod van stage- en leerplekplaatsen in de gemeente vergroten.

Jeugdzorg: de achttien gemeenten uit de regio West-Brabant hebben een gezamenlijke visie op de transitie van de jeugdzorg opgesteld. Daarin wordt voortgebouwd op de uitgangspunten van de regionale Visie Jeugd uit 2010. De gemeenten hebben hierbij tevens hun voorkeur uitgesproken voor een subregionale indeling. De gemeente Steenbergen werkt samen met de gemeenten Moerdijk, Halderberge, Roosendaal,

Bergen op Zoom en Woensdrecht. De kern van het subregionale transitieproject wordt gevormd door het Transitieteam West-Brabant West. Binnen dit team zijn de wethouders Jeugd van de zes samenwerkende gemeenten vertegenwoordigd. Het doel is om eind 2012 een transitieplan opgesteld te hebben. Een plan dat gericht is op de daadwerkelijke overheveling in 2015. Dit transitieplan bestaat uit de ontwikkeling van een beter toekomstbeeld – de foto van 2015 – en de transitieagenda.

AWBZ/Wmo: op het gebied van de transitie AWBZ/Wmo werkt de gemeente Steenbergen samen met de gemeenten Bergen op Zoom en Woensdrecht. De gemeenten Steenbergen, Bergen op Zoom en Woensdrecht worden vanaf 1 januari 2013 dan ook verantwoordelijk voor het bieden van begeleiding aan alle nieuwe cliënten en alle cliënten met een herindicatie, en vanaf 2014 ook voor de bestaande cliënten. De gemeenten hebben samen een projectplan opgesteld om invulling te geven aan de uitvoering van het project.

Werken naar vermogen: de gemeente Steenbergen werkt in het kader van de transitie Wwnv samen met negen gemeenten (regio West-Brabant) in een gemeenschappelijke regeling (GR) voor de herstructurering WVS. Dit zijn de gemeenten: Etten-Leur, Halderberge, Moer-

dijk, Roosendaal, Rucphen, Bergen op Zoom, Woensdrecht en Zundert. Andere betrokken partijen zijn: WVS, PMR, Werkgevers- en Werknemersvakverenigingen, het UWV, re-integratiebedrijven en werkgevers.

RUD: de regio Midden (acht gemeenten) heeft aangegeven te willen samenwerken met de regio West (achttien gemeenten) en zo samen één RUD West- en Midden-Brabant te vormen. De 26 gemeenten en de provincie hebben een intentieverklaring ondertekend. Het werkgebied is daarmee gelijk aan de Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant. Hiermee heeft de inrichting van de RUD een begin gemaakt. Het doel is om naast het landelijke basispakket, ook de milieutaken onder te brengen bij de RUD. In de provinciale bestuurlijke regiegroep van 25 januari 2012 is besloten dat de BRZO-Omgevingsdienst van Noord-Brabant de Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant wordt. Een volledig bedrijfsplan van de nieuwe Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant is vastgesteld. De RUD zal worden opgericht als openbaar lichaam onder een functionele GR, die wordt aangestuurd door de colleges van de gemeenten en Gedeputeerde Staten van de provincie. De consequentie voor het personeel van Steenbergen is dat zij straks worden ondergebracht bij de RUD, volgens het principe 'mens volgt werk'.

<p>Samenwerking 3 O's</p> <ul style="list-style-type: none"> • Arbeidsmarktbeleid • Kwaliteit en beschikbaarheid onderwijs • Woningen en bedrijventerreinen • Bereikbaarheid en mobiliteit • Topvoorzieningen 	<p>Decentralisatie-opgaven</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jeugdzorg • Werken naar vermogen • Wmo • RUD
<p>Operationele samenwerking</p> <ul style="list-style-type: none"> • FIOPA • Belastingen • Uitkeringen • Handhaving 	<p>Bestaande samenwerkingsverbanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • GGD • SW • Vervoerregio

Bestaande samenwerkingsverbanden: de gemeente Steenbergen participeert in de volgende samenwerkingsverbanden: GR Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant, Werkvoorzieningsschap West Noord-Brabant (WVS-groep), GR Openbare Gezondheidszorg West-Brabant (GROGZ), Stichting Samenwerken, Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord, NV REWIN, Brabant Water, GR Regio West-Brabant, ISD Brabantse Wal, GR Programma Schoolverzuim en Vroegtijdig Schoolverlaten.

<p>Samenwerking 3 O's</p> <ul style="list-style-type: none"> • Arbeidsmarktbeleid • Kwaliteit en beschikbaarheid onderwijs • Woningen en bedrijventerreinen • Bereikbaarheid en mobiliteit • Topvoorzieningen 	<p>Decentralisatie-opgaven</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jeugdzorg • Werken naar vermogen • Wmo • RUD
<p>Operationele samenwerking</p> <ul style="list-style-type: none"> • FIOPA • Belastingen • Uitkeringen • Handhaving 	<p>Bestaande samenwerkingsverbanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • GGD • SW • Vervoerregio

Operationele samenwerking: één van de speerpunten in de regionale samenwerking is het onderwerp inkoop van het programma bedrijfsvoering. De gemeente Steenbergen werkt in dit kader op het gebied van inkoop regionaal samen, met als doel om de inkoop te professionaliseren en efficiëntie en effectiviteit te vergroten.

Verlag SWOT-gesprek gemeente Steenbergen

13 oktober 2012

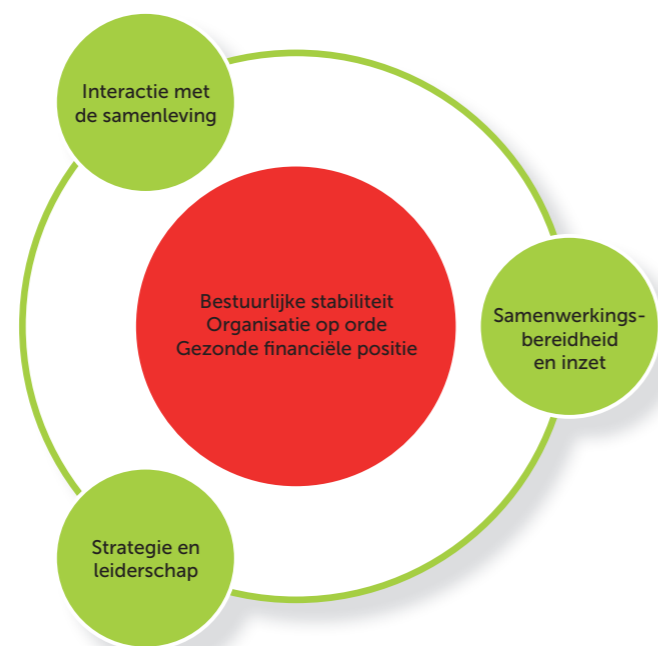

Algemeen

Dit verslag is een verkorte weergave van de opgedane resultaten en indrukken tijdens de gesprekken van de Adviescommissie Krachtig Bestuur in Brabant met het college van burgemeester en wethouders en een delegatie uit de raad van de gemeente Steenbergen. De gesprekken zijn gevoerd aan de hand van onder meer de beschreven situatie in de deskresearch en de antwoorden in de vragenlijst. De deskresearch maakt integraal onderdeel uit van dit verslag. De focus ligt op een aantal gezichtspunten, te weten:

- Bestuurlijke stabiliteit en gezonde financiële positie. Robuust en veerkrachtig bestuur dat ook onder minder gunstige omstandigheden effectief is en adequaat functioneert.
  - Vermogen om opgaven en ambities te definiëren en om te zetten in uitvoering; gereed voor de uitvoering van de decentralisatie-opgaven.
  - Visie op samenwerking; samenwerkingsbereidheid en inzet, bijvoorbeeld strategische opgaven in de regio; prioritering conform opgaven Agenda van Brabant.
  - Kennis en vermogen om te verbinden tussen inwoners, maatschappelijke en bestuurlijke partners.
-

Sterk

- Steenbergen heeft sinds de herindeling geen negatieve jaarrekeningen gekend. Wel is er nu een geraamd tekort voor 2015/2016 van € 600.000,-. Om dat tekort te dekken is een kerntakendiscussie gestart.
- Alle investeringen zijn met eigen geld gefinancierd; er zijn geen leningen. Kortom, de financiële positie is gezond.
- In de grondexploitaties van Steenbergen zitten geen grote risico's. Alleen in de aankoop van StadHaven zit een risico.
- De kernen van Steenbergen hebben een sterke eigen identiteit. Het gemeentebestuur heeft goede relaties met deze kernen en de leefbaarheidsagenda's zijn in uitvoering.
- De relatie met de centrumstad Breda is goed.
- De samenwerking met Bergen op Zoom en Woensdrecht is heel goed.
- Het Agri- en het foodcluster zijn een positief resultaat van de samenwerking in de regio West-Brabant.
- De raad heeft scherp in beeld dat de regio nodig is om een vuist te kunnen maken.

Zwak

- De regio West-Brabant heeft nog wat weinig profiel en is nog niet volwassen.
- Het college is erg actief in de regionale samenwerking. De raad is niet voldoende betrokken bij de regionale besluitvorming.
- Er is geen duidelijke stip aan de horizon voor de samenwerking. Wel is afgesproken dat daar met de raad nader over zal worden gesproken. Uitgangspunt is geen nieuwe bestuurslaag.
- Roosendaal was vroeger voor de omliggende gemeenten in de regio West-Brabant een sterke partner in de samenwerking, maar die positie is zij door wisseling van spelers verloren.

Samenwerking 3 O's <ul style="list-style-type: none"> • Arbeidsmarktbeleid • Kwaliteit en beschikbaarheid onderwijs • Woningen en bedrijventerreinen • Bereikbaarheid en mobiliteit • Topvoorzieningen 	Decentralisatie-opgaven <ul style="list-style-type: none"> • Jeugdzorg • Werken naar vermogen • Wmo • RUD
Operationele samenwerking <ul style="list-style-type: none"> • FIOPA • Belastingen • Uitkeringen • Handhaving 	Bestaande samenwerkingsverbanden <ul style="list-style-type: none"> • GGD • SW • Vervoerregio

Kansen

- Het rapport van prof. Frissen over 'versteende verhoudingen' in de politiek was hard, maar heeft veel positiefs losgemaakt. Het gaat beter, maar het evenwicht is nog broos. De raad is van mening dat zij deze periode ver achter zich heeft liggen.
- Er zijn doelstellingen geformuleerd voor de professionele organisatie. Dat landt nu goed. Het verloop in de organisatie is laag.
- De decentralisatieoperaties worden niet alleen beleidsmatig met andere gemeenten voorbereid, maar ook het regionaal onderbrengen van de uitvoering is bespreekbaar.
- Economie, volkshuisvesting en acquisitie van bedrijven en infrastructuur zijn onbetwist het domein van de regio West-Brabant. Er is ook een initiatief voor een mobiliteitscentrum dat door Steenbergen wordt ondersteund.
- De raad is zeer betrokken bij de decentralisatieoperaties.

Bedreigingen

- De subregio's zijn divers en voor iedere taak wordt ad hoc beoordeeld welke samenwerking productief zal zijn. Het referentiekader voor die keuzes is niet helder. Pragmatisme voert wat betreft de keuze van de samenwerkingspartners de boventoon en dat kan tot gebrek aan focus leiden.
- De problemen voor de toekomst zijn: krimp en de leefbaarheid in kleine kernen.

KRACHTIG
BESTUUR
in Brabant

